

Předpokladem respektu veřejné správy u veřejnosti a investorů je konzistentnost rozhodování

Ing. arch. Martin Říha

Motto:

Předpokladem respektu celé veřejné správy u veřejnosti a investorů je konzistentnost jejího rozhodování, nikoliv kompetenční šarvátky mezi orgány zajišťujícími ochranu dílčích veřejných zájmů podle speciálních zákonů, vč. památkové péče a ochrany přírody. Rozpory mezi dotčenými správními orgány její účinnost oslabují a umožňují jejich zneužívání proto veřejným zájmům.

Každý, kdo působí delší dobu ve státní správě, například na stavebním úřadu při územním nebo stavebním řízení, to dříve nebo později zažije na vlastní kůži: Má vydat jednoznačné rozhodnutí, harmonizující dílčí veřejné zájmy vyjádřené zákony o územním plánování a stavebním řádu, o památkové péči, o ochraně přírody a krajiny, o vodách, o ovzduší, o ochraně ZPF a dalšími speciálními předpisy, aby stavebník či investor měl jasně stanovené mantinely, v nichž se při uskutečňování svého záměru musí ve veřejném zájmu držet, ale některé z orgánů podle nich postupujících uplatní protichůdné požadavky, neumožňující jim ve výsledném rozhodnutí zcela vyhovět, neboť se vzájemně vylučují. Pokud žádný z dotčených orgánů není ochoten přistoupit na kompromis, na přijatelné ústupky a „zasekne se“ s odvoláním na striktní výklad předpisu, o který se opírá, pokud v konkrétním případě nikdo neuzná, že vyšším zájmem je zvýšení kvality celkového výsledku, než otrocké dodržení předpisu, který nemůže pamatovat na všechny situace a pozitivní kreativní řešení je žádoucí, může ztroskotat lecjaký bohulibý záměr.

Za desítky let působení ve státní správě v oblasti územního plánování a ochrany životního prostředí jsem zažil desítky, ne-li stovky takových případů, kdy se dostaly do střetu dílčí veřejné zájmy, vyjádřené speciálními předpisy při stanovování různých koncepcí, územních plánů nebo v konkrétních řízeních o nějakém návrhu na změny v území a nastal problém, jak takový spor řešit. Stavební zákon sice obsahoval i dříve a obsahuje i dnes procedurální nástroje, jak takové spory řešit, ale tato ustanovení kupodivu nebyla a ani dnes nebývají využívána, často pro zjevnou neochotu původních sporných stran z prestižních důvodů a alibismu v čemkoliv ustoupit a nadřazených orgánů státní správy to skutečně věcně řešit, tzn. buď jednoznačně stanovit, který dílčí veřejný zájem je v daném případě důležitější podržet a kde lze učinit ústupek, nebo hledat oboustranně uspokojivé řešení. Z hlediska veřejnosti je nejnešťastnější, když takové spory vzniknou dokonce uvnitř téhož orgánu státní správy. Tak se stalo např. ještě za platnosti starého stavebního zákona při přípravě koncepce ochrany vhodných profilů na vodních tocích pro případnou budoucí výstavbu vodních nádrží pro akumulaci vod a ochranu před povodněmi, kde došlo ke střetu s orgány ochrany přírody a krajiny téhož MŽP. Právem se nám tehdy pracovníci Ministerstva místního rozvoje vysmáli, že takovýto „vnitroministerský“ rozpor si máme na MŽP vyřešit sami a nelze na něj aplikovat § 136 tehdejšího stavebního zákona o řešení meziresortních rozporů.

Ale dnes chci mluvit především o rozporech mezi orgány památkové péče a orgány ochrany přírody a krajiny - dvou oborů, které mají oproti hospodářským resortům a zájmům už ze své podstaty u nás tradičně slabší postavení. Tím spíše by se nemělo jejich působení dále oslabovat při výkonu státní správy vzájemnými přetahováními se o kompetence a o prosazení svých dílčích pohledů na předměty sporů. Tam, kde se jejich kompetence dotýkají nebo dokonce překrývají, by tyto orgány měly zásadně spolupracovat v každém konkrétním případném sporu i s orgány územního plánování, s projektantem a investorem k dosažení kreativního a pro všechny přijatelného řešení, nikoliv vzájemně se potírat a eliminovat a priori

s odkazem na rigidní ustanovení předpisů i logické a přijatelné požadavky druhé strany. Ať už to jsou spory kolem narušování kompozičních krajinářských úprav, alejí, zámeckých, klášterních zahrad či parků, požívajících „obojí ochrany“, v řízeních o odstranění starých a nebezpečných stromů ve veřejných prostorech, náhradních výsadeb a u dalších problémových okruhů, na které si jistě vzpomenete také, apeluji na zdravý rozum a schopnost rozumně se domluvit. Doupný strom je jinou kvalitou v komponované aleji lemující osu příjezdu k zámku a jinou v nekomponované krajině v zapojeném okraji hospodářského lesa - nelze na něj brát stejný metr. V prvním případě je celistvost působení aleje jako vědomého kompozičního krajinného prvku především součástí širšího prostoru kulturní památky a nakládání s ním po dožití by se mělo této situaci podřídit, ve druhém může být nakládání s ním volnější z hlediska krajinářského a více zohledňující potřeby obecné ochrany přírody, resp. na něj vázaných chráněných druhů rostlin či živočichů. Budeme-li se hádat o tom, co je důležitější před očima veřejnosti, jen nás to shodí a nejvíce bude bit veřejný zájem - investor usoudí, že když se nedokáží ani orgány státní správy mezi sebou shodnout, že si může udělat to, co nejlépe vyhovuje jeho záměru.

Proto se velmi přimlouvám za to, abychom si při aplikaci speciálních předpisů zachovali zdravý selský rozum a s jejich znalostí a přiměřeným respektem k nim v každém konkrétním případě hledali spolu s projektanty a investory všestranně vyvážená a přijatelná řešení v zájmu dobrého výsledku. Nepodezívali se navzájem z pokusů o podraz, z neochoty dodržet do puntíku předpisy. Je nanejvýš žádoucí, aby orgány státní správy vystupovaly vůči veřejnosti a investorům konzistentně, jinak nebudou mít potřebnou autoritu a opláčkou to právě ty veřejné zájmy, kvůli jejichž ochraně vznikly, byly vybaveny právními předpisy a jsou placeny daňovými poplatníky. Nic více, nic méně.